

Паўтараем Лексіку і Фразеалогію.

1. Аб'яднайце фразеалагізмы ў сінанімічныя рады са значэннямі:

- а) вельмі многа
  - б) з усёй шчырасцю, адкрыта, сардэчна
  - в) бяследна знікнуць
  - г) многа думаць пра што-н., хвалюючыся і непакоячыся
- браць у галаву, канца-краю не відаць, і след прастыў, падставіць плячо, падаць руку, балець душой, як у ваду квнуў, як ветрам здзьмула, узяць на буксір, з адкрытай душой, непачаты край, як праз зямлю праваліўся, хоць касою касі, як маланкай спаліла, браць па душы, ад чыстага сэрца, хоць гаць гаці, хоць адбаўляй, як у вадзе растаў, з усёй душой, браць да сэрца, на самую завязку, як вадюю змыла, як у ваду ўпаў.*

2. Абзначце, якім членам сказа з'яўляюцца выдзеленыя фразеалагізмы.

- 1) А яшчэ **злыя языкі** казалі, што Хадоська сама заляцаецца да Яўхіма.
- 2) У Петрака **не паднялася рука**, каб сячы такое хараство прыроды.
- 3) На вуліцы не было **ні душы**.
- 4) Рыбацкі гонар не даваў дзеду права вяртацца **з пустымі рукамі**.
- 5) Апейка запрыкмеціў хлопца толькі тады, калі раптам трапіў на вочы яго верш.
- 6) Мала хацець, трэба да хацення яшчэ і **галаву мець**.
- 7) Будаваліся **адзін перад адным**, садзілі сады.
- 8) **Ні жывыя ні мёртвыя** госці забіваліся ў куток.

3. Крылатыя словы і афарызмы – гэта трапныя вобразныя выслоўі пісьменнікаў, грамадскіх дзеячаў. Пастарайцеся ўстанавіць аўтарства прыведзеных крылатых выразаў.

- 1. *Мой родны кут, як ты мне мілы!*
- 2. *Завецца ж спадчына мая ўсяго старонкай роднаю...*
- 3. *І ўсё мілагучна для слыху майго: і звонкае “дзе” і густое “чаго”*
- 4. *Раны гоцяца часам, а дружбаю – гора.*
- 5. *Каб сонца закланіць, вушэй асліных мала.*
- 6. *Чалавек – гэта цэлы свет.*
- 7. *Дзе мой край? Там, дзе вечную песню пяе Белавежа...*
- 8. *Добра быць у дарозе, якую ты сам выбіраеш.*

4. Прачытайце прыказкі і прымаўкі. Запішыце, у якіх сітуацыях іх можна ўжыць.

- 1. *Куляй у аднаго пацэліш, а трапным словам – у тысячу.* _____ /
- 2. *Не ў службу, а ў дружбу.* _____.
- 3. *Ні села, ні пала, захацела баба сала.* _____.
- 4. *Укрой не ўдой.* _____.

5. З якімі наз-мі трэба спалучыць дзеясловы і прыметнікі, каб атрымаліся фразеалагізмы? Патлумачце сэнс фразеалагізмаў.

Схема фразеалагізма	Значэнне
1. Ламаць +	
2. Блізкі +	
3. ... + надзённы	
4. Спасці з +	
5. ... + вудзіць	

6. Падбярэце беларускія фразеалагічныя адпаведнікі.

Отмочить штуку _____; мал мала меньше _____; очертя голову _____; держать пари _____; в кои-то веки _____; ни шатко ни валко _____; в час по чайной ложке _____; нести околесицу _____; олух царя небесного _____; узнают птицу по полёту _____; беречь как зеницу ока _____; Федот да не тот _____; пронзить взглядом _____.

7. Патлумачце значэнне слоў праз падабраныя сінонімы.

Інсургент _____; сепаратыст _____; брэцёр _____; старык _____; цывільны _____; віціна _____; ягдташ _____; прысак _____; гмах _____; эмбарга _____; апафеоз _____;

8. Выпішыце амонімы, амографы, амафоны, амаформы.

1) *Лабановіч спыніўся ў дзвярах бакавушкі і сказаў:*

--- Перамелецца, мука будзе.

--- Можна, мука, а мужа, і мука, - заўважыў Турсевіч.

2) *З плеч сплываюць яе косы, як бы сонца косы.*

3) *Сачыць зорка – патухла апошняя зорка.*

4) *Перад нізкім сонцам – не знацца ні з кім.*